

RADNICE

Radnice v Jáchymově je vynikajícím dokladem pozdně gotického renesančního stavitelství z I. poloviny 16.století. Přes všechny pozdější stavební úpravy si zachovala původní dispozici pozdně gotické paláce a renesančních přístaveb včetně kleneb a částečně i architektonické členění vnějšího pláště. Radnice dokumentuje typ pozdně gotického šlechtického sídla upraveného na renesanční reprezentační budovu, která se stala sídlem rady v nově založeném městě. Na architektuře lze ještě dnes vysledovat některé pozdně gotické vlivy, např. v profilaci oken, i typické prvky saské renesance, která působila především v severozápadních Čechách, kde ji rozšiřovali stavitelé, přicházející ze sousedního Saska. Nejreprezentativnějším dochovaným architektonickým prvkem je sedátkový kamenný portál osazený ve vstupu do radnice a radniční věž, která se trvale zapsala mezi městské dominanty.

Výstavba radnice je také dokladem snahy o sjednocení městského práva v Čechách na počátku 16.století, které stanovovalo, že radniční dům je jediným místem pro sídlo městské správy a konání soudů.

Šlikové, kteří se významně podíleli na zakládání báňských měst v českém Krušnohoří, přispěli ke stavbě této budovy, která dává představu o sídle městské správy na počátku novověku.

Přes požáry a stavební úpravy si radnice v Jáchymově zachovala pozdně gotický a renesanční charakter. Je typem reprezentační městské stavby v době, kdy města v Čechách procházela rozsáhlými renesančními přestavbami a dokladem i bouřlivého stavebního ruchu v Jáchymově přibližně po celé 16.století.

Jáchymovská radnice se tak řadí do proudu české městské renesanční architektury a její vysoká cena spočívá v tom, že je jednou z prvních staveb tohoto druhu na našem území. Neméně zajímavé jsou i části pozdně gotického paláce, který je v jejím zdivu. Kromě architektonické hodnoty je radnice typickou součástí panoramatu města a jednou z jeho dominant a je dokladem jeho slávy v 16.století.

1531 – zakoupení radnice od Jeronýma Šlika

Budovu současné radnice v roce 1531 zakoupili představitelé města od Jeronýma Šlika. Dům za 2.000 zlatých nechali upravit na radnici. V létech 1534-36 byla v jejím sousedství postavena mincovna a v létech 1534-40 byl nad radnicí vybudován kostel sv. Jáchyma. Od měšťana Mikuláše Streudela byl v roce 1535 vykoupen dům a upraven na faru a dále město získalo domy od Lorenze Šlika, přestavěné na známou latinskou školu.

Výstavbou těchto nákladných a reprezentačních budov se přirozeně přesunulo centrum města z prostoru kolem Chlebného trhu do jeho horní části, kde vzniklo nové středisko společenského a hospodářského života Jáchymova.

1538 – první požár radnice

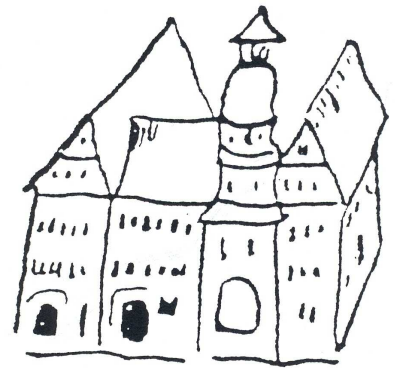
Dne 16.června 1538 však vznikl v mincovně požár, při kterém vyhořela radnice a 15 domů v jejím okolí.

1540 - 1544 – obnova radnice

Se stavební obnovou se začalo v roce 1540 a v zimě roku 1543 nebo na jaře roku 1544 byla budova dostavěna. Během stavebních prací však byla dispozice radnice rozšířena a tyto úpravy vyvolaly řadu stížností správy mincovny, která poukazovala na neoprávněné

Rathaus

zastavování dalších pozemků v její blízkosti. Proto stavba byla na jaře 1543 dočasně přerušena. Tyto obtíže byly překonány teprve po zásahu Jeronýma Šlika, kterého městská rada požádala o pomoc. Šlikova přímluva u krále umožnila, že rozšířená radnice mohla být dostavěna a v 1. polovině roku 1544 se do ní nastěhovala městská rada. Od tohoto roku slouží radnice za sídlo správy města nepřetržitě až dodnes.

Radnice 1593

1782 – druhý požár radnice

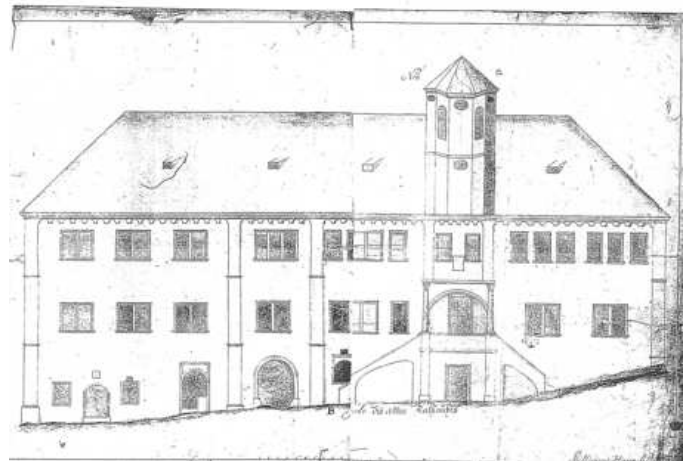
Dne 23.července 1782 byla část města s radnicí zničena požárem.

1782 - 1784 – obnova radnice

Zpracováním plánů na obnovu radnice krátce po požáru pověřila městská rada pražského architekta Filipa Hegera a kadaňského stavitele Antonína Bernta. Filip Heger (1734 - 1804), nar. v Kladrubech u Stříbra, pracoval nejprve ve službách hrabat Pachtů a později pražského arcibiskupa Antonína Příchovského a jeho rodiny. Hegerovo dílo se vyznačuje strohou funkcí a úsporností, která se projevila i při opravě radnice, kde se podřídil staršímu architektonickému řešení fasád a dispozičnímu řešení interiérů. Oprava byla zřejmě také limitovaná omezenými finančními prostředky města. O dva roky později, koncem roku 1784, byla celková adaptace radnice ukončena.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA č. 2

Návrh průběhů radnice z roku 1782

1873 – třetí požár radnice

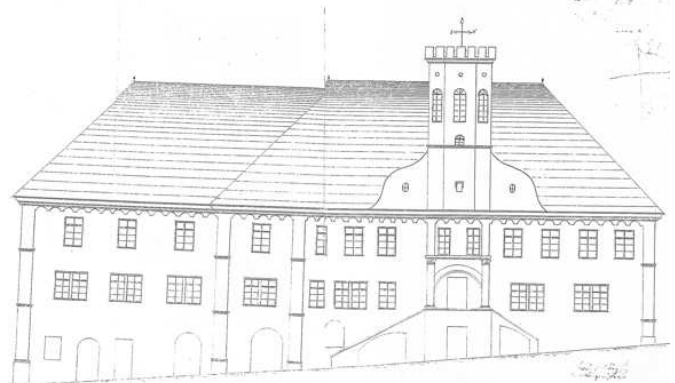
V roce 1873 však postihl Jáchymov nejkatastrofálnější požár v jeho historii, kterému podlehl podstatná část města s patricijskými domy, radnice, kostel a další budovy, takže z původních staveb se zachovala pouze mincovna, hřbitovní kostel, tři kaple a přízemí měšťanských domů s klenbami.

1873 - 1874 – obnova radnice

Po tomto požáru byla radnice opět obnovena přibližně do původního stavu před požárem, pouze s provizorním zastřešením věže.

Na přelomu 19. a 20.století došlo k druhému hospodářskému rozkvětu Jáchymova. V této době objevili manželé Curieovi v jáchymovském smolinci nový prvek, který v roce 1902 izolovali a nazvali

Plán radnice po roce 1872

jej radium. V okolí města byla zahájena těžba uranové rudy a do 20. let 20. století se v Jáchymově vyráběla plná třetina světové produkce tohoto prvku.

Dalším přínosem pro ekonomiku města bylo objevení léčebného účinku radioaktivních vod z uranových dolů a otevření prvních lázní v roce 1906, založení lázeňského ústavu v roce 1911 a postavení rozsáhlého Radiumpalace v letech 1910-12 pro lázeňské hosty.

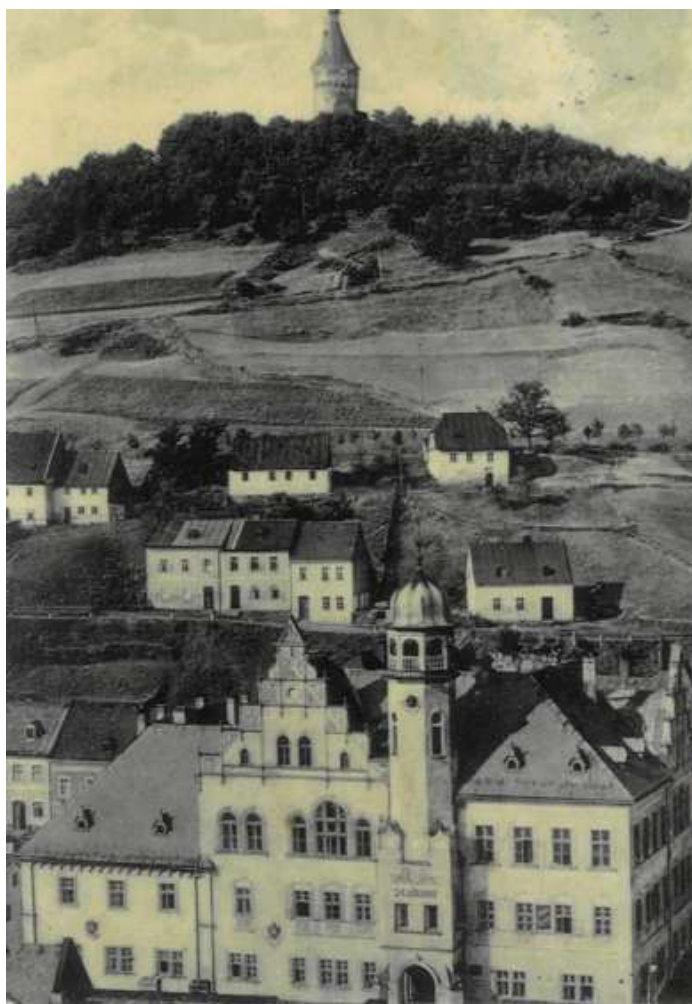

1901 - 1902 – přestavba radnice

V roce 1901 byla přestavěna radnice na nové reprezentační sídlo města v novogotickém slohu podle jáchymovského stavitele Antonína Hammerschmidta. Stávající budova byla zvýšená o patro a doplněna o novogotické štíty. V roce 1902 byla také zvýšena věž. Tuto podobu si radnice zachovala s některými drobnými úpravami do současnosti.

Po roce 1945 bylo původní německé obyvatelstvo vystěhováno a do města přišli čeští usadlíci. Uranová ruda se v okolí města těžila do počátku 60. let a od té doby žije Jáchymov především jako světoznámé lázeňské středisko na léčení pohybového ústrojí.

V sedmdesátých letech 20. století byl plášť radnice a její interiéř nepříliš citlivě opraven, především její fasády, na které byla použita moderní stříkaná omítka.

Dnes je radnice v majetku města a je sídlem Městského úřadu v Jáchymově, Městské knihovny a Informačního centra. V roce 2004 bylo započato s výměnou vnějších oken, kdy okna z 60. let 20. století byla nahrazena replikami oken z r. 1903. V roce 2008 začala obnova fasády a postupně je odstraňována a nahrazována stříkaná plastová omítka (viz foto z konce r. 2008).

Oprava fasády provedená v r. 2009.

Podklady:
Zdeněk Knoflíček
Archiv MěÚ

DETAILY RESTAURÁTORSKÉ PRÁCE

